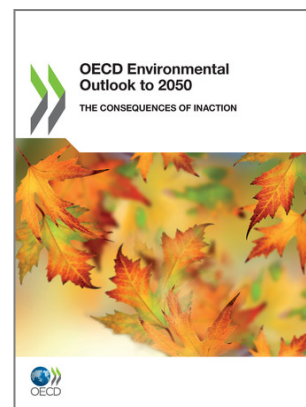

OECD Environmental Outlook to 2050. The Consequences of Inaction

Summary in Swedish

Read the full book on:
10.1787/9789264122246-en

OECD: miljöperspektiv till 2050 - passivitetens följder

Sammanfattning på svenska

- Under de fyra senaste decennierna har mänskligheten bevittnat en aldrig förut skådad välståndsökning; Världsekonomin har mer än tredubblats och befolkningen har ökat med drygt tre miljarder människor sedan 1970. Denna tillväxt har dock ackompanjerats av miljöförorening och uttömning av naturresurser. Den nuvarande tillväxtmodellen och misshushållningen med naturtillgångar skulle i sista hand kunna underminera människans utveckling.
- I OECD:s miljöperspektiv till 2050 - *OECD Environmental Outlook to 2050* - ställs frågan: "Vad kan vi vänta oss av nästföljande fyra decennier?" På grundval av modellberäkningar utförda av OECD och Nederländernas miljöforskningsinstitut i samverkan, riktar man blicken mot 2050 för att föreställa sig vad trenderna inom demografi och ekonomi kan innebära för miljön, om världen inte väljer en mer ambitiös grön politik. Man granskar också vilka politiska program som skulle kunna ändra den bilden till det bättre. I denna *Outlook* är fokus riktat mot fyra områden: klimatförändring, biologisk mångfald, färskvatten och miljöföroreningarnas effekter på hälsan. Dessa fyra nyckelfrågor för miljön identifierades i OECD:s förra *Outlook*, *Miljöperspektiv till 2030* (OECD, 2008) som "rödljusfrågor", som kräver skyndsamma åtgärder.

Under de senaste decennierna har människans företagsamhet utlöst en aldrig tidigare skådad ekonomisk tillväxt i strävandena efter högre levnadsstandard. Emellertid har ekonomins och befolkningens tillväxt i sig tyngt ner framstegen i arbetet på att hejda miljöförstörelsen. Att bereda plats för ytterligare två miljarder människor fram till år 2050 är en utmaning för vår förmåga att hantera och återställa de naturtillgångar av vilka allt liv beror.

I OECD:s miljöperspektiv till 2050 extrapoleras demografiska och ekonomiska utvecklingstendenser under de kommande fyra decennierna på grundval av en projektnsmodell, utformad av OECD och Nederländernas miljöforskningsinstitut (*Planbureau voor de leefomgeving*) i samverkan. Där bedöms den tänkta utvecklingens effekter, om mänskligheten inte initierar en ambitiösare politik för en bättre hushållning med naturtillgångarna. Därefter görs en genomgång av de alternativa program som skulle kunna förändra den bilden till det bättre. Årets upplaga av miljöperspektiven är koncentrerad på de fyra angelägnaste områdena: klimatförändring, biologisk mångfald, vattenfrågan och miljöföroreningarnas effekter på hälsan. Dess slutsats är att **skyndsamma - och helhetsorienterade -åtgärder behövs nu för att undvika avsevärda kostnader och följder av passivitet, både med avseende på ekonomi och människor.**

Hur skulle miljön kunna se ut år 2050?

Fram till 2050 väntas Jordens befolkning öka från sju miljarder till drygt nio miljarder, och världsekonomin beräknas bli nästan fyrdubblad, med ökad efterfrågan på energi och naturresurser. Den genomsnittliga BNP-ökningstakten väntas avta i Kina och Indien, medan Afrika skulle kunna uppleva världens högsta tillväxttal mellan 2030 och 2050. År 2050 väntas OECD-länderna ha över en fjärdedel av sin befolkning i åldersgruppen 65+; i dag är motsvarande andel 15 %. Även Kina och Indien kommer troligen att bevittna ett signifikant befolkningsåldrande, medan befolkningen i länder med mer ungdomlig befolkningsstruktur väntas snabbt öka i antal, särskilt i Afrika. Dessa demografiska förändringar plus högre levnadsstandard innebär nya livsstilar och konsumtionsmönster, som alla kommer att avsevärda konsekvenser för miljön. År 2050 väntas inemot 70 % av världens befolkning vara bosatt i tätorter, vilket kommer att mångfaldigt försvåra sådana problem som luftföroreningar, trafikstockning och avfallshantering.

En världsekonomi, som är fyra gånger större än dagens, väntas använda 80 % mer energi år 2050. **Utan en effektivare politik kommer den fossilt baserade energin att fortfarande ligga på ca 85 % av den globala energimixen.** Tillväxtekonomierna Brasilien, Ryssland, Indien, Indonesien, Kina och Sydafrika ("BRIKS-länderna") väntas bli storförbrukare av energi under kommande decennium. Kravet att livnära en växande befolkning med ändrade matvanor kommer att leda till ökning av odlingsmarken i hela världen, om än i långsammare takt.

Kombinationen av få nya politiska strategier och fortsatta socioekonomiska trender utgör denna studies "grundscenariot". I grundscenariot kommer belastningen på miljön i form av befolkningsökning och stigande levnadsstandard att överträffa framstegen i fråga om föroreningssreduktion och resurshushållning. **Fortsatt försämring och urholkning av det naturliga miljökapitalet befaras pågå till 2050, med risk för irreversibla förändringar, som skulle kunna äventyra två århundraden av stigande levnadsstandard.**

Utan ambitiösare politiska program fram till 2050 väntas följande inträffa:

- **En mer störande klimatförändring kommer troligen att permanentas**, med en förmodad 50-procentig ökning av de globala utsläppen av växthusgaser, främst på grund av en 70-procentig ökning av energirelaterade koldioxidutsläpp (se fig. <http://dx.doi.org/10.1787/888932570468>). Koncentrationen av växthusgaser i atmosfären skulle kunna nå upp till 685 miljondelar (ppm) fram till 2050. Till följd av detta väntas den globala genomsnittliga temperaturökningen bli 3-6 grader Celsius högre vid århundradets slut och därmed överskrida det internationellt avtalade målet att begränsa den till 2 grader över de förindustriella nivåerna. De åtgärder för minskning av växthusgaserna som länderna anslöt sig till genom Cancúnavalet vid Förenta nationernas klimatförändringskonferens kommer inte att räcka till för att hindra att den globala genomsnittstemperaturen från att överskrida tvågraderströskeln, om inte mycket snabba och kostsamma utsläppsminskningar genomförs efter 2020. Om tvågraderströskeln överskrids, skulle nederbördsmonstren ändras, smältningen av glaciärer och permafrostmark accelerera, höjningen av havsytan påskyndas; därtill extrema väderhändelser förvärras, intensifieras och inträffa oftare. Detta kommer att hämma människornas och ekosystemen att anpassa sig.

- **Förlusten av biologisk mångfald väntas fortsätta**, särskilt i Asien, Europa och södra Afrika. Globalt sett väntas den landbaserade biodiversiteten (mätt som genomsnittlig artrikedom, en indikator på ett naturligt ekosystems grad av orördhet) minska med ytterligare 10 % fram till 2050. (Se fig. <http://dx.doi.org/10.1787/888932570943>.) Urskogarna, som har stor biologisk mångfald, befaras krympa ytmässigt med 13 %. Huvudorsakerna till förlusten av biologisk mångfald är bl.a. förändrad markanvändning (t.ex. jordbruk), accelererad utveckling av den skogsindustriella infrastrukturen, människans intrång och fragmenteringen av naturliga livsmiljöer, liksom miljöföroreningar och klimatförändring. Klimatförändringen väntas bli den snabbast växande orsaken till biodiversitetsförluster fram till 2050, följd av industriellt skogsbruk och, i mindre utsträckning, bioenergiödling. Omkring en tredjedel av världens sötvattenbaserade biodiversitet har redan förlorats, och ytterligare förluster befaras inträffa fram till 2050. Minskande biologisk mångfald hotar människans välfärd, särskilt i fattiga glesbygder och ursprungsbefolkningssamhällen, vilka för sin försörjning är direkt beroende av att den biologiska mångfalden och ekosystemen fungerar. De sammantagna förlusterna av biologisk mångfald och ekosystemens funktionsförsvagning, som sammanhänger med den globala avskogningen, beräknas variera mellan två och fem miljarder US-dollar om året, enligt studien om ekosystemens och biodiversitetens ekonomi.
- **Tillgången till sötvatten kommer att inskränkas ytterligare**, när 2,3 miljarder fler människor än i dag (totalt drygt 40 % av världens befolkning) väntas leva i flodbäcken, präglade av ett extremt ianspråktagande av vattenresurserna, särskilt i Nord- och Sydafrika och Syd- och Centralasien. Den globala efterfrågan på vatten väntas öka med ca 55 % på grund av ökande efterfrågan från tillverkningsindustri (+400 %), värmegenerering av el (+140 %) och hushållens förbrukning (+130 %). (Se fig. <http://dx.doi.org/10.1787/888932571171>.) Inför dessa sinsemellan konkurrerande krav ger grundscenariot föga utrymme åt ökad bevattning. Vattendrag i närmiljön kommer att bli omstridda, vilket äventyrar ekosystemen. Grundvattentömning kan bli det största hotet mot jordbruket och mot städernas vattenförsörjning i flera regioner. Föroreningar från städernas avloppsvatten och från jordbruket befaras förvärras i de flesta regioner, vilket intensifierar övergödning och skadar den akvatiska biodiversiteten. Antalet människor med tillgång till en *förbättrad* vattenkälla (om ej nödvändigtvis *säkert* dricksvatten för människor) väntas öka, främst i BRIKS-länderna. I hela världen väntas dock drygt 240 miljoner människor vara utan sådan vattentillgång år 2050. Afrika söder om Sahara kommer troligen inte att kunna nå millennieutvecklingsmålet, att år 2015 ha halverat antalet människor sedan år 1990 utan tillgång till en *förbättrad* vattenkälla. Millennieutvecklingsmålet för hygien kommer inte att nås år 2015; år 2050 kommer fortfarande 1,4 miljarder människor att sakna tillgång till sanitära basinstallationer.
- **Luftföroreningarna blir världens främsta miljörelaterade orsak till dödsfall i förtid enligt detta scenario** (Se fig. <http://dx.doi.org/10.1787/888932571855>.) Koncentrationerna av luftföroreningar i några storstäder, särskilt i Asien, ligger redan långt över Världshälsoorganisationens säkerhetsnivåer. Fram till 2050 väntas antalet dödsfall på grund av exponering för partikelmaterial mer än fördubblas, för att nå 3,6 miljoner om året i hela världen, de flesta i Kina och Indien. På grund av sina åldrande och stadsboende befolkningar kommer OECD-länderna troligen att ha en av de högsta siffrorna för prematur mortalitet till följd av marknivåozon, överträffade endast av Indien. **Sjukdomsfall relaterade till exponering för miljöfarliga kemikalier är signifikanta i hela världen**, men allvarigare i flera länder utanför OECD, där kemisäkerhetsåtgärderna fortfarande är otillräckliga. Ändå väntas länderna utanför OECD att i hög grad öka kemikalieproduktionen, varvid BRIKS passerar OECD i global försäljning före 2050 enligt grundscenariot. Även om OECD-regeringarna gör framsteg när det gäller att beräkna människors exponering för kemikalier, är kunskaperna om hälsoeffekterna fortfarande begränsade.

Dessa grundscenarioprojektioner belyser behovet av skyndsamma åtgärder i dag för att ändra vår framtida utvecklings riktning. **Natursystem har "övertippningspunkter", bortom vilka skadliga förändringar blir omöjliga att reparera** (t.ex. artförluster, klimatförändring, grundvattentömning, jordförstöring). I många fall råder det dock inte fullständig medvetenhet om dessa trösklar, eller om de miljörelaterade, sociala och ekonomiska konsekvenserna av att de passeras. En nyckeluppgift är att hitta den rätta jämvikten mellan att ge resursanvändare och konsumenter tydliga policysignaler och samtidigt lämna manöver- och anpassningsutrymme med tanke på osäkerhetsfaktorerna.

Att agera nu är miljöpolitiskt och ekonomiskt rationellt. I studien indikeras t.ex. att om länderna handlar nu, finns det fortfarande en chans - om än krympande - att få de globala utsläppen av växthusgaser att kulminera före 2020 och begränsa världens genomsnittliga temperaturhöjning till 2 °C. I studien anges att ett allmängiltigt kolpris skulle kunna minska utsläppen av växthusgaser med nästan 70 % fram till 2050, i jämförelse med grundscenariot och begränsa koncentrationerna till 450 ppm. (Se fig. <http://dx.doi.org/10.1787/888932570069>.) Detta skulle dämpa den ekonomiska tillväxten med i genomsnitt 0,2 procentenheter per år och kosta ca 5,5 % av världens BNP fram till 2050. Detta förbleknar i en jämförelse med den möjliga kostnaden för passivitet, vilken uppskattningsvis skulle bli så hög som 14 % av världens genomsnittliga konsumtion per capita. I studien anges vidare exempelvis att vinsterna med att

ytterligare reducera luftföroreningarna i BRIIKS-länderna skulle kunna uppväga kostnaderna med 10 mot 1 fram till 2050.

Vilka policies kan ändra dessa framtidsutsikter?

Genomtänkta politiska program kan vända de trender som skisserats i studiens grundscenario. På grund av miljöutmaningarnas komplexitet behövs en bred palett av politiska instrument, ofta kombinerade med varandra. Denna studie bygger på policyramar som skisserats i OECD:s publikation *Green Growth Strategy*, som länderna kan anpassa till sin aktuella utvecklingsnivå, sina naturtillgångar och miljöproblem. Det finns dock gemensamma tillvägagångssätt:

- **Gör miljöförstöring kostsammare än gröna alternativ**, t.ex. med miljöskatter och system för handel med utsläppsrätter. Sådana marknadsbaserade instrument kan också generera välbehövliga skatteintäkter.
- **Värdera och prissätt naturtillgångar och ekosystems funktioner**, t.ex. genom att prissätta vatten, vilket är ett effektivt sätt att fördela knappa vattenresurser, ta betalt för ekosystemens funktioner och för inträdesbiljetter till nationalparker osv.
- **Avskaffa miljömässigt skadliga subventioner**, ett viktigt steg på vägen till rationell prissättning av resurser och miljöföroreningar (t.ex. till fossila bränslen, el för bevattningspumpning).
- **Ta fram effektiva bestämmelser och normer**, t.ex. för skydd av människors hälsa eller en sund miljö, för främjande av energiekonomisk effektivitet.
- **Uppmuntra grönt nytänkande**, t.ex. genom att göra miljöförorenande produktion och konsumtion dyrare, och investera i offentligt stöd för grundläggande forskning och utveckling.

En mix av policies behövs på grund av att de olika miljöproblemen är nära kopplade till varandra. Klimatförändring kan exempelvis påverka vattnets kretslopp och skärpa hoten mot den biologiska mångfalden och människors hälsa. Biologisk mångfald och ekosystemens funktioner sammanhänger intimt med vatten, klimat och människors hälsa: Träskmarker renar vattnet, mangroveträd skyddar kuster mot översvämningar, skogar bidrar till klimatreglering, och genetisk mångfald möjliggör läkemedelsforskningens framsteg. De miljöpolitiska programmen måste utformas omsorgsfullt för att hänsyn ska kunna tas till dessa tvärtäckande miljöpåverkande faktorer och deras bredare ekonomiska och samhällsliga implikationer.

Att förverkliga reformer och göra grön tillväxt till en norm

Avgörande för möjligheterna att förverkliga reformerna är politiskt ledarskap och allmänhetens acceptans av att förändringar är både nödvändiga och ekonomiskt överkomliga. Inte alla lösningar kommer att vara billiga, vilket är skälet till att det är så viktigt att hitta den kostnadseffektivaste bland dem. En av de viktigaste uppgifterna är att förbättra förståelsen för de svårigheter som måste bemästras och de överväganden som behöver göras.

Att integrera miljömål i ekonomiska och andra fackpolitiska program (t.ex. energi, jordbruk, transport) har avgörande betydelse, eftersom detta har större effekt än miljöpolitiken i sig. Miljöproblemen ska bedömas i samband med andra globala problem, exempelvis livsmedels- och energisäkerhet och lindring av fattigdomen.

Genomtänkta program kan maximera synergier och bonusfördelar på flera fronter. Genom att exempelvis gripa sig an luftföroreningarna kan man minska utsläppen av växthusgaser, samtidigt som man sänker kostnaderna för folkhälsan. Rätt klimatpolitik stärker också skyddet av den biologiska mångfalden, om utsläppen minskas genom att avskogning undviks. Under tiden behöver sinsemellan motverkande program övervakas och hanteras omsorgsfullt. Exempelvis kan vatteninfrastrukturprojekt som dammar - avsedda att förbättra vatten- och energisäkerhet - störa vilddjurs livsmiljöer och ekosystem. Ökad användning av biobränslen för att nå klimatmål skulle eventuellt kunna få negativa effekter på biodiversiteten på grund av att bioenergijordbruket kräver mer mark.

Eftersom många miljöproblem är globala till sin natur (t.ex. förlusten av biologisk mångfald, klimatförändring) eller är kopplade till globaliseringens gränsöverskridande effekter (t.ex. handel, internationella investeringar), **är internationell samverkan oundgänglig för att en rättvis fördelning av handlingens kostnadsbörda ska kunna åstadkommas.** Då exempelvis världens största områden med biologisk mångfald huvudsakligen finns i utvecklingsländer, behöver bördan för de biodiversitetsbevarande åtgärderna fördelas brett, eftersom alla länder drar nytta av dem. Detta kräver internationell finansiering för stöd av sådana satsningar. På liknande sätt behöver den

internationella finansieringen för kolsnål, klimatbeständig tillväxt trappas upp rejält. Av aktuell *Outlook* framgår det att det är möjligt att dra in avsevärda intäkter från marknadsbaserade åtgärder; om de utsläppsreducerande åtaganden som industriländerna har anslutit sig till i Cancúnavtalet skulle realiseras genom kolskatter eller reglerad handel med utsläppsrätter med fullt utauktionerade tillstånd, skulle skatteintäkterna kunna uppgå till ca 0,6 % av deras BNP år 2020, dvs. drygt 250 miljarder US-dollar. Bara en liten del av sådana inkomster skulle kunna hjälpa de klimatpolitiska åtgärdsprogrammen. Internationell samverkan behövs också för att kanalisera finansieringen av projekt som syftar till att åstadkomma allmän tillgång till säkert vatten och erforderlig hygien.

Bättre information öppnar för bättre politik; därför behöver vår kunskapsbas förstärkas. Det finns många områden där den ekonomiska utvärderingen bör förbättras, bl.a. för att skapa förståelse av de fulla vinsterna med biologisk mångfald och ekosystemens funktioner, samt av de vårdkostnader som sammanhänger med exponeringen för kemikalier. Därigenom får man bättre möjligheter att mäta sådana komponenter som förbättrad välfärd för människor och framsteg, vilka inte kan fångas in av BNP ensam. Bättre information om kostnader och vinster gör det lättare för oss att inse passivitetens pris och ger oss starkare argument för reformer till gagn för grön tillväxt.

Denna upplaga av OECD:s miljöperspektiv ger de politiska beslutsfattarna nu genomförbara programalternativ, som kan bidra till att få upp världen på en hållbarare väg.

© OECD

Denna sammanfattning är inte en officiell OECD-översättning.

Reproduktion av denna sammanfattning är tillåten, om OECD:s upphovsrätt och publikationens titel på originalspråket nämns.

Flerspråkliga sammanfattningar är översatta utdrag ur OECD-publikationer, som ursprungligen publicerats på engelska och franska.

De kan beställas gratis från OECD:s nätbokhandel www.oecd.org/bookshop

Närmare upplysningar lämnas av OECD Rights and Translation unit, Public Affairs and Communications Directorate: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, F-75116
Paris, Frankrike

Besök vår nätplats www.oecd.org/rights

Read the complete English version on OECD iLibrary !

OECD (2012), *OECD Environmental Outlook to 2050. The Consequences of Inaction*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264122246-en